

ΣΚΟΠΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Σκοπός μιας παραγωγικής μονάδας είναι να πουλήσει όσο δυνατόν μεγαλύτερες ποσότητες από το προϊόν που παράγει σε όσο δυνατόν υψηλότερη τιμή (έσοδα) και ταυτόχρονα να πληρώσει όσο δυνατόν λιγότερα χρήματα για την παραγωγή του (έξοδα). Με άλλα λόγια σκοπός της παραγωγικής μονάδας είναι η **μεγιστοποίηση του κέρδους** της.

Το επιπλέον χρηματικό ποσό που εισπράττει μια παραγωγική μονάδα από την πώληση ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας σε σχέση με το χρηματικό ποσό που δαπάνησε για να το παράγει ονομάζεται κέρδος.

$$\text{ΚΕΡΔΟΣ} = \text{ΕΣΟΔΑ (ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ)} - \text{ΕΞΟΔΑ (ΚΟΣΤΟΣ)}$$

Οι τρόποι με τους οποίους μια παραγωγική μονάδα μπορεί να επιτύχει το σκοπό της είναι οι παρακάτω:

- Μείωση του κόστους παραγωγής.
- Ανάπτυξη τεχνογνωσίας και παραγωγής νέων προϊόντων.
- Είσοδος σε νέες αγορές.
- Τυποποίηση των προϊόντων.
- Διαφήμιση και προώθηση των προϊόντων.

ΑΓΟΡΑ – ΜΟΡΦΕΣ ΑΓΟΡΑΣ

Τα προϊόντα της παραγωγής (οικονομικά αγαθά) από άλλους πωλούνται (προσφέρονται) και από άλλους αγοράζονται (ζητούνται). Ο τόπος (γεωγραφικός ή όχι) στον οποίο γίνονται αγοροπωλησίες προϊόντων και υπηρεσιών (η προσφορά συναντά τη ζήτηση) λέγεται **αγορά**. π.χ το κατάστημα, η λαϊκή αγορά, το internet κ.λπ.

Εκτός από τις αγορές για προϊόντα και υπηρεσίες, υπάρχουν αγορές και για συντελεστές παραγωγής π.χ. αγορά εργασίας, αγορά γης.

Ο ρόλος των αγορών είναι πολύ σημαντικός, γιατί εδώ παίρνονται αποφάσεις για **ποια και πόσα προϊόντα θα παραχθούν**.

Η ύπαρξη πολλών προμηθευτών προκαλεί συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά ενός προϊόντος. Ο ανταγωνισμός αποτελεί σημαντικό παράγοντα της οικονομίας με σοβαρό κοινωνικό αντίκτυπο. Με βάση τον **ανταγωνισμό** διακρίνουμε τις εξής **μορφές αγοράς**:

- **Πλήρης (ελεύθερος) ανταγωνισμός**

Είναι η μορφή αγοράς στην οποία υπάρχουν πολλές επιχειρήσεις (ή μεμονωμένοι παραγωγοί) που παράγουν το ίδιο ή παρόμοιο προϊόν και η καθεμιά προσπαθεί να προσελκύσει όσο δυνατόν περισσότερους καταναλωτές. Σ' αυτήν την περίπτωση οι καταναλωτές έχουν πολλές επιλογές. Η τιμή συνήθως πέφτει. **Είναι η καλύτερη μορφή αγοράς για τους καταναλωτές.**

- **Ολιγοπώλιο (καρτέλ)**

Είναι η μορφή αγοράς στην οποία μικρός αριθμός επιχειρήσεων παράγουν και προσφέρουν ένα προϊόν, π.χ η αγορά της κινητής τηλεφωνίας.

Ο αριθμός είναι τόσο μικρός ώστε οι αποφάσεις της μιας επιχείρησης (όταν παράγει σημαντικό ποσοστό του προϊόντος που καταναλώνεται) μπορούν να επηρεάζουν την τιμή πώλησης, την προσφορά του προϊόντος και τις αποφάσεις των άλλων επιχειρήσεων.

Σε αυτή την περίπτωση είναι δυνατόν οι επιχειρήσεις να κάνουν συμφωνίες μεταξύ τους (μη φανερές), για καλύτερη (γι' αυτές) εκμετάλλευση της αγοράς και για μεγιστοποίηση των κερδών τους.

- **Μονοπώλιο**

Είναι η μορφή αγοράς στην οποία για κάποιο προϊόν υπάρχει μία μόνο επιχείρηση που το παράγει και δεν υπάρχουν άλλα (υποκατάστατα) που να καλύπτουν ικανοποιητικά την ίδια ανάγκη. π.χ Δ.Ε.Η (δημόσια επιχείρηση ηλεκτρισμού), Δ.Ε.Υ.Α.Η, (δημόσια επιχείρηση ύδρευσης αποχέτευσης Ηρακλείου), Ο.Σ.Ε (οργανισμός σιδηροδρόμων Ελλάδος). Πολλές φορές τα μονοπώλια καταργούνται, όπως για παράδειγμα ο Ο.Τ.Ε (οργανισμός τηλεπικοινωνιών Ελλάδος) ή η Ολυμπιακή αεροπορία. **Το μονοπώλιο είναι η χειρότερη μορφή αγοράς για τους καταναλωτές.**

Η νομοθεσία κάθε κράτους καθορίζει εάν μια επιχείρηση (κρατική ή ιδιωτική) μπορεί να λειτουργεί ως μονοπώλιο για κάποιο προϊόν.

Μονοπώλια δημιουργούνται :

1. Όταν υπάρχει ανάγκη πλήρους κάλυψης της ζήτησης σε ορισμένα προϊόντα που παράγουν επιχειρήσεις κοινής ωφελείας ηλεκτρική ενέργεια, τηλεπικοινωνίες, ύδρευση κ.λπ. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι εποπτευόμενες από το κράτος το οποίο επεμβαίνει στον καθορισμό της τιμής του προϊόντος και στα όρια του κέρδους.
2. Για την προστασία της υγείας του κοινωνικού συνόλου (λόγω πιθανής νοθείας ή ακαταλληλότητας κάποιου προϊόντος) π.χ νερό.
3. Όταν η τεχνογνωσία (know – how) που χρειάζεται για να παραχθεί το προϊόν, βρίσκεται στα «χέρια» μιας επιχείρησης (π.χ φάρμακο). Η τεχνογνωσία για την παραγωγή ενός προϊόντος, μπορεί να απαγορευτεί να χρησιμοποιηθεί από άλλη επιχείρηση, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα λόγω κατοχύρωσης ευρεσιτεχνίας (πατέντα) με την οποία ο εφευρέτης έχει την πατρότητα και το δικαίωμα εκμετάλλευσης της εφεύρεσης.
4. Όταν η πρώτη ύλη που είναι απαραίτητη για την παραγωγή του προϊόντος ,βρίσκεται στην κατοχή ενός ατόμου ή μιας επιχείρησης και το προϊόν αυτό δεν μπορεί να παραχθεί με άλλη πρώτη ύλη (π.χ. μάρμαρο Πεντέλης).